

ARTICULUS QUINTUS

Utrum vera Christi Ecclesia sit indefectibilis.

§ I.

Exponitur status quaestio[n]is.

738. Absoluta quaestione de *proprietatibus* Ecclesiae, eiusdem *dotes* expendere aggredimur, incipientes ab *indefectibilitate*. *Indefectibilitas* Ecclesiae importat non modo quod Ecclesia numquam deficiat, sed quod nec possit deficere; spectata scilicet Christi institutione, quae comprehendit etiam finem, necesse est ut Ecclesia tamdiu in suo esse perseveret, quamdiu sunt homines in terris degentes in stadio viae. Distinguunt aliqui Ecclesiae *indefectibilitatem* ab eius *perpetuitate*: perpetuitas enim, aiunt, proprie importat « durationem Ecclesiae usque ad mundi exitum »; cum *indefectibilitas* proprie dicat « identitatem perpetuae permanentiae in eadem natura ». Hinc etiam dicunt, perpetuitatem afficere exsistentiam, *indefectibilitatem* vero essentiam Ecclesiae.

739. Verum *identitas in eadem natura* potest vel ita intelligi, ut nomine *naturae* significetur id solum quod Ecclesia *essentiam* constituit; vel ut, sensu quodam ampliori, significetur tum *essentia*, tum quidquid ex Christi institutione *essentiam* Ecclesiae consequitur. *Primo* modo perpetuitas Ecclesiae necessario includit *indefectibilitatem*; mutata enim *essentia* Ecclesiae, non ipsa perduraret usque ad mundi exitum, sed nova aliqua institutio eius loco poneretur. *Altero* autem modo, *indefectibilitas* non includitur per se et absolute in *perpetuitate*; absolute enim fieri potest ut res permaneat absque aliqua ex suis *proprietatibus*, a fortiori vero absque una vel pluribus ex sibi additis *praerogativis*; sicut homo perdurare potest in sua exsistentia usque ad senectam aetatem, manens idem in sua *essentia*, imo et in suis *proprietatibus*; quamvis annorum et morborum pondere gravatus, plurium sensuum aut etiam rationis usum amittat.

740. Quare ut conceptus *indefectibilitatis*, quae Ecclesiae asse-

renda est, adaequate proponatur et explicite, dicendum est eam consistere « in perpetua eius duratione usque ad mundi exitum in ea interna et externa constitutione, in complexu earum *proprietatum ac dotum*, in quo a Christo primitus fuit instituta ». Ex qua descriptione patet — 1) Ecclesiae *indefectibilitatem* respicere cum *essentialia constitutiva* (*animam et corpus*, quidquid est de ratione talis societatis *visibilis*, *magisterium*, *ministerium*, *regimen*); tum *proprietates* (*unitatem*, *sanctitatem*, etc.); tum denique reliquias dotes aut *praerogativas* (*infallibilitatem*, etc.). — 2) *Huiusmodi indefectibilitatem* respicere omnia tempora *existentiae Ecclesiae*: ita ut nullo tempore possit esse absque aliquo ex suis *constitutivis*, nec absque aliqua ex suis *proprietatibus*, aut *dotibus* — 3) Hanc ipsam *existentiam duraturam* esse usque ad finem mundi: hinc *indefectibilitas*, de qua agimus, comprehendit *perpetuitatem* — 4) *Nihilominus indefectibilitas* haec minime confunditur cum *Apostolicitate*, sumpta sub generali illa acceptione, iuxta quam Ecclesia cuiuscumque temporis debet esse eadem cum Ecclesia in Apostolis fundata (nn. 716 seq.); *Apostolicitas* enim sic sumpta dicit Ecclesiam, *quamdiu ea durat*, debere esse eamdem cum Ecclesia fundata in Apostolis; *indefectibilitas* dicit eam in hac identitate *duraturam esse usque ad mundi exitum*.

741. *Indefectibilitas* a nobis descripta dici etiam solet *indefectibilitas quoad statum*, quae Ecclesiae praे *Synagoga* est tribuenda. Scilicet, si spectetur *generica ratio* Ecclesiae, quemadmodum dici potest, Ecclesiam exstisset a mundi initio, ita dici potest *Synagogam* quodammodo adhuc perseverare; at, si spectetur *status et forma* praesentis Ecclesiae, quemadmodum ea dici debet a Christo immediate instituta, ita etiam constat *Synagogam* defuisse (n. 432. seq.). *Indefectibilitas* igitur Ecclesiae est « *perpetua* eius *permanentia* in ea *forma ac statu*, in quibus fuit a Christo instituta ».

742. Notandum autem est, *indefectibilitatem* tribui Ecclesiae universalis, et non singulis eius partibus, seu Ecclesiis particularibus: *promissiones* enim Christi non sunt factae Ecclesiae existenti in hac vel illa natione, sed Ecclesiae universae. Utut tamen particulares Ecclesiae deficiant, semper manebit Ecclesia ipsa *indeficiens* et *indefectibilis*: imo manebit ipsa *catholicitas*, sive quia

particularium Ecclesiarum defectiones non sunt simultaneae, sive quia dum una deficit, novae alibi fundantur Ecclesiae (n. 700.).

743. Novatores omnes contra veram indefectibilitatem Ecclesiae errant: etsi non omnes eodem gradu. Nam — 1) aliqui, uti Anabaptistae, Swedenborgiani, Irvingiani, absolute eam negare videntur, dum exspectant novam quamdam oeconomiam (quam Spiritus Sancti vocant) quae praesenti (quam dicunt Verbi) succedat, sicut haec succedit oeconomiae V. Testamenti (quam appellant oeconomiam Patris). Iuxta Swedenborgianos haec nova oeconomia incepit an. 1770.; iuxta Irvingianos an. 1830.

2) Alii etsi non exspectant illam tertiam oeconomiam; nulla tamen facta distinctione, tenent Ecclesiam *ad tempus* deficere omnino posse; imo de facto defecisse. Id, iuxta Palmer (p. 1. c. 1.), docuerunt praesertim Sociniani, Arminiani, Episcopius, et alii.

3) Aliqui indefectibilitatem ad visibilitatem coarctare videntur; aut in eo illam constituunt, quod semper aliqui extituri sint, qui veram fidem profiteantur; aut in eo, quod fidei essentia, ut vocant, numquam ab Ecclesia sit penitus defutura; aut denique haec omnia simul ab eis permiscentur. — Cf. Newman (*Lectures on the prophetic office of the Church*, etc., London, 1837.).

4) Plerique e contra docent, Ecclesiam *invisibilem* deficere non posse; non ita vero *visibilem*. Hinc Bellarminus (l. 3. c. 13.) dicit: « multos ex nostris tempus terere dum probant absolute Ecclesiam non posse deficere; nam Calvinus et ceteri haeretici id concedunt; sed dicunt intelligi debere de Ecclesia invisibili ». Cf. etiam Moehler (*Symbol.* l. 1. c. 5. § 34.). Omittimus denique eorum sententias, qui licet videantur asserere indefectibilitatem Ecclesiae *visibilis* et *invisibilis*; censem tamen, eam posse deficere quoad unum vel aliud, puta fidem, unitatem regiminis, etc.

744. Ut innuimus, hi omnes non modo *defectibilitatem* Ecclesiae plus minus asserunt; verum etiam *factum* defectionis affirman, eadem ratione, qua visibilitatem negant Ecclesiae (n. 449.): ita nempe suam ab Ecclesia defectionem cohonestare nituntur. Si vero epocham huius defectionis ab ipsis quaeras, septem opiniones recenset Stapleton (*Select. c. 1. q. 5. a. 3.*); quarum opinionum duae sunt extremae; una affirmat defectionem incepisse a Concilio Constantiensi, altera vero putat defectionem ab ipso

tempore Apostolorum incepisse, iam enim eo tempore Ecclesia, aiunt, errorum coeno maculata est. Utramque sententiam, more suo, pro occasionum diversitate, tenuit Lutherus.

745. Porro si vera Ecclesiae indefectibilitas demonstretur, errores omnes contrarii simul concident. Ad vim tamen argumentorum, quae exhibuti sumus, recte percipiendam, praestat in antecessum adnotare — 1) aliqua eorum prima fronte videri solam indefectibilitatem quoad essentiam stricte sumptam, non vero quoad ea, quae essentiam consequuntur, demonstrare: siquidem videntur perpetuam Ecclesiae existentiam enuntiare, quae, ut diximus, cum sola essentiae indefectibilitate absolute et per se intelligi potest. Attamen si penitus ea rimemur, adaequatam indefectibilitatem probant. Si enim — a) eiuslibet rei naturam consideremus, proprietates, quae essentiam consequuntur, non sunt ab ea separabiles nisi per miraculum: num docent adversarii Deum miraculum patrare, ut Ecclesia in suis proprietatibus deficiat? Si id non asserunt, cum Ecclesia ostenditur perpetuo duratura, hoc recte intelligitur tum de essentia, tum de iis, quae naturaliter eam consequuntur — b) Si vero consideremus naturam Ecclesiae, eae quae proprietates aut dotes eius dicuntur vere pertinent ad eius essentiam, uti innuimus (n. 627.), et earum conceptus ostendit: si ergo Ecclesia, prout a Christo instituta est, demonstratur indefectibilis quoad essentiam, eo ipso indefectibilis ostenditur quoad proprietates ac dotes.

2) Sed nec desunt argumenta, quae directe probant plenam indefectibilitatem a nobis descriptam, praesertim quando Ecclesiae perpetuitas enuntiatur per oppositionem ad synagogam; haec enim non quoad essentialia, sed *quoad statum* cessavit (n. 437.).

3) Imo nec desunt argumenta quae adhuc magis directe earum proprietatum et praerogativarum perpetuitatem demonstrant, quae, iuxta adversarios, maxime possunt deficere et quandoque defecissent in Ecclesia: huiusmodi est praecipue Apostolica successio, et externum doctorum ministerium, ex quo unitas et cetera pendent. Iam, si vel sola haec proprietas indefectibilis ostendatur, quilibet adversariis aditus paecluditur, ad propriam defectionem, ex asserta Ecclesiae defectibilitate, cohonestandam.

746. His igitur praenotatis —

§ II.

Solvitur proposita quaestio.

PROP. XXXII. — *Christus ita Ecclesiam instituit, ut ea esset ultima salutis oeconomia, non modo quoad essentialia, sed etiam quoad statum, ut aiunt, indesinenter et perpetuo duratura: vera proinde gaudet indefectibilitate, vi cuius in ipsa interna et externa constitutione, in iisdem proprietatibus ac dotibus, cum quibus existere coepit, usque ad mundi exitum perseveret.*

747. *Prob. I. Ex V. T.* Nam — 1) saepe simpliciter asseritur in V. T. Ecclesiam esse perpetuo duraturam. Legitur enim (Is. IX. 6. seq.): « Parvulus natus est nobis, et filius datus est nobis, et factus est principatus super humerum eius, et vocabitur nomen eius admirabilis, consiliarius, Deus, fortis, pater futuri saeculi, princeps pacis: multiplicabitur eius imperium, et pacis non erit finis: super solium David et super regnum eius sedebit, ut confirmet illud et corroboret in iudicio et iustitia, amodo et usque in sempiternum ». Et (LXI. 8-9.): « Foedus perpetuum feriam eis et scient in gentibus semen eorum, et germen eorum in medio populorum: omnes qui viderint eos cognoscent illos, quia isti sunt semen cui benedixit Dominus ». Item [Dan. II. 44.] dicitur: « In diebus regnum illorum suscitabit Deus coeli regnum, quod in aeternum non dissipabitur... et ipsum stabit in aeternum ». Totus pene Ps. LXXXVIII. agit de perpetuitate regni Christi: praesertim vv. 36-39. dicitur: « Semel iuravi in sancto meo si David mentiar. Semen eius in aeternum manebit. Et thronus eius sicut sol in conspectu meo, et sicut luna perfecta in aeternum et testis in coelo fidelis ». Cf. etiam quae dedimus testimonia (n. 465.). — Unde: in cit. testimonii sermo est de foedere et de regno, quibus diserte tribuitur perpetua permanentia. Atqui foedus est illud quod Deus init per Christum, et regnum de quo agitur est Ecclesia. Sane — a) regnum David typice est regnum Christi, cum quo solum pepigit Deus foedus sempiternum; hinc (Lue. I. 32.) de

Jesu dicitur: « Hic erit Magnus, et filius Altissimi vocabitur, et dabit illi Dominus Deus sedem David patris eius: et regnabit in domo Jacob in aeternum » — b) Ex intellectu autem christiano et ex ipsis Scripturis edocemur, regnum Christi in terris esse Ecclesiam. Ipsum enim regnum exhibetur uti ovile sub pastore, corpus sub capite, aedificium super fundamentum: quae omnia evidenter significant Ecclesiam. Haec certe est coetus hominum, qui obediunt Christo: id autem idem valet ac regnum Christi. Ergo in cit. testimonii christiana Ecclesiae perennitas asseritur.

2) In V. T. saepe opponitur regnum Christi, novum foedus, Ecclesia christiana, antiquo foederi et Synagogae, quatenus haec desinere aliquando debeat, illa in perpetuum durare (cf. Jer. XXX. 32.; Agg. II. 7. seq., ect.). Atqui synagoga desinere debebat et desiit *quoad statum* (n. 437.). Ergo Ecclesia a Christo fundata debet *quoad statum* in perpetuum perseverare, ac proinde vere est indefectibilis — Hoc argumentum saepe proponit et evolvit Apostolus explanans Scripturas V. T. Sed praesertim (Heb. VII. seq.) docet imprimis sacerdotium veluti identificari cum lege (translato sacerdotio, necesse est ut translatio legis fiat); dein vero opponit sacerdotium leviticum sacerdotio novae legis: illud inefficax et abrogandum declarat; hoc vero efficax, aeternum, numquam abrogandum. Comparat etiam V. T. novo Testamento, tamquam mobile immobili, imperfectum perfecto; et (I. Cor. XIII., Heb. X.) N. T. seu fidei praesentis oeconomiae visionem intuitivam in patria successuram depraedicat — Sed cf. quae de hoc argumento diximus in tract. *de Virt. Infusis* (n. 576. seq.).

748. II. *Ex N. T.* Ex multis quae afferri possent unum vel alterum seligimus. Ac. — 1) arguimus ex loco classico (Matth. XVI. 18.): « Et ego dico tibi, quia tu es Petrus, et super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam, et portae inferi non praevalebunt adversus eam ». Ex quo testimonio liquet, Ecclesiam in se esse aedificium firmissimum, utpote fundatum supra petram; relative vero ad suos hostes, esse arcem inexpugnabilem, contra quam portae inferi non praevalebunt. Nulla ergo est causa, sive intrinseca sive extrinseca, qua Ecclesia corrumphi aut deficere possit.

2) Ex perpetuitate et indefectibilitate muneris Apostolici, a quo cetera pendent in Ecclesia, et quod vel si solum stet, causa

cum Novatoribus finita est. Iamvero (Matth. XXVIII.) Christus mittit Apostolos ad docendum et baptizandum, simulque promittit se cum iis futurum, utique docentibus et baptizantibus, *usque ad consummationem saeculi*. Et (Jo. XIV. 16.) Christus Dominus ait: « Et ego rogabo Patrem, et alium Paraclitum dabit vobis, *ut maneat vobiscum in aeternum* ». Et (Eph. IV.) docet Paulus Christum dedisse Apostolos, pastores et doctores « *ad consummationem sanctorum* »; « *donec occurramus omnes in unitatem fidei* »: « *in virum perfectum* ». Hoc argumentum saepe iam evolvimus.

749. III. Si conferamus cit. loca V. et N. T., iure quaerimus: quomodo omnia quae in iis dicuntur de Ecclesia vera essent, si Ecclesia, vel ad tempus, unam vel alteram ex suis proprietatis ac dotibus amittere posset? Etenim — 1) supponas unitatem in fide, et regimine deficere, ita ut Ecclesia in duas vel plures partes scissa non sit amplius *unica*: evidens est de Ecclesia sic divisa non amplius affirmari posse, eam *non dissipari, in aeternum stare, comminuere et consumere omnia alia regna*; sed e contra eam dilacerari, comminui et consumi: evidens est, inimicum contra eam praevaluuisse, eam expugnasse, eamdemque esse a Christo derelictam.

2) Nec dici potest praedictiones et promissiones de perpetua Ecclesiae indefectibilitate fuisse *conditionatas*, si nempe ea maneret fidelis. Nam — a) huiusmodi promissiones non modo factae sunt a Christo Ecclesiae, sed ipsi Christo, cuius meritis rependitur praemium regni sempiterni; unde ipsi, qui acquisivit Ecclesiam sanguine suo, dicitur: « postula a me, et dabo tibi gentes haereditatem tuam ». Num conditio aliqua est ex parte Christi, aut si ulla sit, potest ex parte eius deficere? — b) promissiones Ecclesiae factae nullam prorsus conditionem exprimunt: imo cum factae sint Ecclesiae universae, conditiones fidelitatis ex parte Ecclesiae ipsius excludunt; tunc enim promissiones huiusmodi hunc haberent sensum: Ecclesia non errabit, si a veritate non deflexerit: puram doctrinam tradet, si eam non corruperit, etc.: quae sane ridicula sunt — c) Accedit communis sensus Patrum.

750. IV. *Ex Patribus.* Innumera sunt eorum testimonia; sed pauca seligimus, in quibus non modo Ecclesia dicitur perpetuo

duratura, sed semper *florens, fulgens, crescens, numquam senescens*, quae non modo non vincitur, sed *nec inclinatur*, etc. Quae omnia sane praeseferunt adaequatam indefectibilitatem.

S. Ambrosius (l. de Salom. c. 4.) ait: « Navem, Ecclesiam debemus accipere... quae etsi undarum fluctibus aut procellis saepe vexatur, tamen numquam potest sustinere naufragium, quia in arbore eius, id est in Cruce, Christus erigitur, in puppi Pater residet Gubernator, proram Paracletus servat Spiritus. Hanc per angusta huius mundi freta duodenii in portum remiges dueunt »; id est, duodecim Apostoli. — S. Hieronymus (comment. in c. 4. Isaiae): « Super petram fundata Ecclesia nulla tempestate concutitur, nullo turbine ventisque subvertetur ».

S. Jo. Chrysost. (in Orat. Quod Christus sit Deus): « A die, quod dictum est, constat Ecclesia solida et stabilis, ac invicta, florens, ac fulgens, et in dies magis ac magis vigens, crescens et plus roboris sumens, et omnibus, qui ab illo die usque ad Domini adventum futuri sunt, praestans, ut summos inde fructus et ineffabilem utilitatem capere queant ». Et (Hom. de capt. Eutropio n. 6.): « Ab Ecclesia ne abstineas: nihil enim fortius Ecclesia. Spes tua Ecclesia, salus tua Ecclesia, refugium tuum Ecclesia. Coelo excelsior et terra latior est illa. Numquam senescit, sed semper viget. Quamobrem eius firmitatem stabilitatemque demonstrans Scriptura, montem illam vocat », etc.

S. Augustinus (in Ps. 71.): « Putant [gentiles] religionem nominis Christiani usque ad certum tempus in hoc saeculo victuram, et postea non futuram. Permanebit ergo cum sole, quamdiu sol oritur, et occidit; hoc est, quamdiu tempora ista volvuntur, non deerit Ecclesia Dei, id est, Christi Corpus in terris ». Et (Enarr. in Ps. 103. sermon. 2. n. 5.): « Firmavit Ecclesiam super firmamentum Ecclesiae. Quid est firmamentum Ecclesiae? Quod est fundamentum Ecclesiae, nisi... Christus Jesus? Et ideo tali fundamento suffulta, quid meruit audire? « Non inclinabitur in saeculum saeculi... » Nutabit Ecclesia si nutaverit fundamentum: sed unde nutabit Christus, qui antequam veniret ad nos, et carnem susciperet, omnia per ipsum facta sunt, et sine ipso factum est nihil; qui omnia continet maiestate, et nos bonitate? Non nutante Christo, « non inclinabitur in saeculum saeculi. » Ubi sunt qui